

Gesneefde plannen van ijdele wereldverbeteraars

Voor zijn rijke, gedetailleerde geschiedschrijving *De eerste hippies* kamde Frank Bokern Europa uit op de 'bloemenkinderen van het fin de siècle'. Hij ontleedt hun erfenis tot aan de antivaxers, autonomen of tinyhouse-adepten van nu.

Door Margriet Oostveen

NON-FICTIE
Frank Bokern
De eerste hippies
Van Oorschot;
317 pagina's;
€ 25.

Iedere tijd kent alternatieve dwarsliggers, maar zouden zij zelf ook weten hoezeer ze op elkaar lijken? Tussen 1900 en 1914 begonnen Jezus-achtige natuurmensen door Europa te trekken die 'barveoets profeten' werden genoemd, of 'koolrabi apostelen'.

En de mensen die we nu 'autonomen' noemen, heetten destijds in Duitsland *Aussteiger* en in Frankrijk *malcontents*. Ze leefden van rauwe groenten, wat in bepaalde kringen veel later ook weer bon ton was. Ze stichtten koloniën en experimenteerden met vrije seks, drugs en ideeën uit India en Tibet.

Schrijver Frank Bokern is eerder geprezen om zijn geschiedschrijving *Crapuul - Kroniek van een krottenwijk* over het Stokstraatkwartier in Maastricht. Voor *De eerste hippies* kamde hij Europa uit op de 'bloemenkinderen van het fin de siècle'. Bokern ontleedt hun erfenis tot aan de antivaxers, autonomen of tinyhouse-adepten van nu.

Uitgebreid beschreven is bijvoorbeeld 'magies centrum' Monte Verità in het Zwitserse Ascona, waar je moest zijn geweest: Herman Hesse kwam er als beginnend schrijver al, net als 'opperanarchist' Ferdinand Domela Nieuwenhuis.

Het boek staat vol fijne citaten, zoals een brief in *De Vegetarische Bode* van een anonymus die Ascona in 1903 bezocht: "t Is een rijke lui's liefhebberij. Solidariteitsgevoel jegens arbeiders bijv. hebben ze niet. Ja ze leven vegetarisch, en gaan eenvoudig gekleed, maar voor het overige zijn het nog de oude aristokraten."

In Nederland sticht schrijver Nescio intussen een kolonie in Huizen, die moet leiden tot een beter bestaan 'voor een ieder'. Dit naar het voorbeeld van schrijver Frederik van Eeden, die in 1898 al een kolonie in Bussum is begonnen als alternatief voor het kapitalistische systeem: Walden, naar het beroemde boek van de Amerikaanse schrijver en

naturalist Henry David Thoreau.

Van Eedens Walden trekt welgestelde vrouwen met zenuwaandoeningen en dweepzieke jongeren. Van Eeden ziet zichzelf al snel als een soort Johannes de Doper en blijft Zweedse kennissen zes jaar lang vragen waar zijn Nobelprijs blijft, noteert Bokern. *What could possibly go wrong* - Bokern schrijft met opvallend plezier over alle gesneefde plannen van ijdele wereldverbeteraars: 'De kolonie fungeert als een hakselaar die de idealen van bewoners in korte tijd weet te versplinteren.' Je verwacht het niet, maar de mannen in die tijd blijken de theorie te gebruiken 'vooral om hun lust bot te vieren en weten daarin niet echt maat te houden'.

Nederlandse kranten 'kunnen hun lol niet op' bij de anarchisten die in 1907 in zaal Plancius in Amsterdam het 'Internationaal Libertair en Kommunistisch Congres' beleggen. De bedoeling van dat congres - geweldloos worden en zich aan de zijde van het proletariaat scharen - gaat ten onder in gebrek aan organisatie ('het zijn niet voor niets anarchisten'). Men schreeuwt in negen talen door elkaar en de journalisten noteren alles met grote inzet.

En door gaan we alweer, via Parijs naar de VS, waar zelfverklaard genie Frederik van Eeden het intussen tot een soort goeroe van de elite heeft weten te schoppen, zelfs op audiëntie mag bij president Roosevelt, en met miljonairsgeld in het plaatsje Wilmington een nieuwe kolonie sticht: Van Eeden Colony.

Hoe het daarmee verder gaat? Dat staat allemaal zeer gedetailleerd in dit rijke boek, wat ook het enige minpunt is: dit fascinerende materiaal had meer structuur verdiend, omdat de lezer het spoor nu wel enigszins bijster raakt in de veelheid aan namen en de vele gebeurtenissen en gebeurtenisjes. Die zijn vaak kostelijk en het bronnenmateriaal is indrukwekkend, maar een volgende keer graag ook iets meer verhaal.

Frank Bokern werd geprezen om zijn geschiedschrijving van het Stokstraatkwartier in Maastricht.

